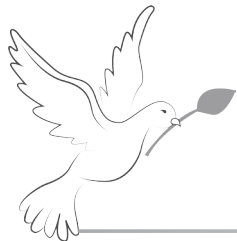

การกำเนิดของพรรคอนาคตใหม่ที่มีผลกระทบต่อพรรคเพื่อไทย
ในการเลือกตั้งปีพุทธศักราช 2562: กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น*
The Rise of Future Forward Party Affecting Pheu Thai Party
for the Thai Election 2019: A Case of Khon Kaen

¹อลงกรณ์ ศิลปดอนบม และ ศิวัช ศรีโศกังกุล

¹Alongkorn Sillapadonbom and Siwach Sripokangkul

วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

College of Local Administration, Khon Kaen University, Thailand.

¹Corresponding Author. Email: alongkorn.liberty@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของความนิยมทางการเมือง และ พรรคการเมืองของประชาชนจังหวัดขอนแก่นต่อพรรคการเมืองที่มีจุดยืนในฝ่ายประชาธิปไตย ซึ่งในการเลือกตั้งปี พุทธศักราช 2562 ได้มีการแข่งขันอย่างชัดเจนระหว่างพรรคการเมืองฝ่ายประชาธิปไตยสองพรรคการเมือง จากการเลือกตั้งครั้งนี้ คือ พรรคเพื่อไทย ที่เป็นพรรคการเมืองฝ่ายประชาธิปไตยที่ครองใจชาวอีสาน และ ชาวขอนแก่น มาอย่างยาวนาน และ พรรคอนาคตใหม่ พรรคการเมืองใหม่ ที่แสดงจุดยืนในการต่อต้านการรัฐประหาร ผลการศึกษา คะแนนพรรคเพื่อไทยลดลงอย่างเห็นได้ชัด และพรรคอนาคตใหม่มีบทบาทในการเข้ามาทำให้กระแสนิยม พรรคเพื่อไทยลดลง เมื่อวิเคราะห์ถึงกลยุทธ์การตลาดทางการเมือง และ ปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ของ พรรคการเมืองทั้งสองฝ่าย บทความนี้จะอาศัยกรอบวิเคราะห์ “การตลาดทางการเมือง” วิเคราะห์ผลการเลือกตั้งใน จังหวัดขอนแก่น

คำสำคัญ: พรรคเพื่อไทย; พรรคอนาคตใหม่; ความนิยม; จังหวัดขอนแก่น

Abstract

This article aims to present the political party's popularity which stands for democracy in Khon Kaen. In the Thai election 2019, the competition between two democracy parties to be so obviously which are Pheu Thai Party and Future Forward Party. Pheu Thai Party is the democratic party which is the winner party of the northeastern region people and Khon Kaen for decades. Future Forward Party is the new democracy party which stands for against dictatorship.

The results of this study showed that Pheu Thai party popularity was declined and the Future forward party became an impact of the decline by analysis from political marketing strategies and factors that impact strategies of both parties. This article, therefore, analyzed "political marketing" framework through the Thai election 2019 in Khon Kaen province.

Keywords: Pheu Thai Party; Future Forward Party; Popularity; Khon Kaen

บทนำ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการคัดเลือกบุคคลมาดำรงตำแหน่งในฐานะตัวแทนของประชาชนทำหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติ ในการเลือกตั้งปี 2548, 2550, 2554 และ ปี 2562 นั้น มีความแตกต่างหลายประการ ทั้งในเชิงของบทบาทและจุดยืนของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการได้ขึ้นเป็นรัฐบาลหรือการเป็นฝ่ายค้าน หรือในเชิงของรูปแบบการได้คะแนนเสียงจากการเลือกตั้ง โดยวิธีการหาเสียงเรียกคะแนนจากประชาชนที่แตกต่างกัน เป็นต้น ในบทความนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงบทบาทของพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองใหม่ และมีอายุพรรคการเมืองไม่ถึงหนึ่งปี (นับจากวันก่อตั้งพรรคถึงวันเลือกตั้งในปี 2562) ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในช่วงชิงคะแนนบางส่วนของผู้ไทยที่เคยได้คะแนนอย่างล้นหลาม และได้จำนวน ส.ส. มากที่สุดพรรคหนึ่งในประเทศไทย โดยผู้วิจัยจะเปรียบเทียบในเชิงของผลคะแนนการเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พื้นที่ที่พรรคเพื่อไทยหรือพรรคไทยรักไทย เคยได้คะแนนเสียงจากชาวขอนแก่นอย่างล้นหลามต่อเนื่องในทุกการเลือกตั้ง และยังสามารถรักษาฐานเสียงได้อย่างเป็นปึกแผ่น แต่ในการเลือกตั้งปี 2562 นั้น พรรคเพื่อไทย เขต 1 ได้พ่ายแพ้ให้กับพรรคอนาคตใหม่ เขต 1 โดยมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ (Sripokangkul, 2019a) และในอีกหลาย ๆ เขต ที่ถึงแม้ว่าพรรคเพื่อไทยจะยังคงได้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่พรรคอนาคตใหม่สามารถเข้ามาแบ่งคะแนนโดยอยู่ในลำดับที่ 2 ของผลการเลือกตั้งในหลาย ๆ เขตการเลือกตั้ง ในส่วนของเนื้อหา ผู้วิจัยจะเริ่มกล่าวถึง ภูมิหลังของพรรคเพื่อไทย ในมิติของการเลือกตั้งในปี 2548, 2550, 2554 และที่มาของพรรคอนาคตใหม่ จากนั้น จะเป็นการเปรียบเทียบผลคะแนนสำหรับผู้สมัคร ส.ส. แบบแบ่งเขตในแต่ละเขตเลือกตั้งของจังหวัดขอนแก่น ระหว่างพรรคเพื่อไทย และ พรรคอนาคตใหม่ โดยจะนำคะแนนของพรรคเพื่อไทยในอดีต มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับคะแนนของพรรคอนาคตใหม่ ระหว่างการเลือกตั้งในปี 2554 และ 2562 เนื่องจากเป็นการแบ่งพื้นที่ที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด เพื่อให้เห็นถึงจุดเปลี่ยนของฐานคะแนนเสียงพรรคเพื่อไทย และกล่าวสรุปถึงภาพโดยรวมของบทบาทพรรคอนาคตใหม่ในการเลือกตั้งครั้งนี้

พรรคเพื่อไทย เดิมคือ พรรคไทยรักไทย ก่อตั้งขึ้นในวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 มีผู้ร่วมก่อตั้งทั้งหมด 23 คน นำโดย ดร. ทักษิณ ชินวัตร ถือว่าเป็นพรรคการเมืองแรกๆ ที่ทำการจัดตั้งรัฐบาลได้สำเร็จในปีการเลือกตั้ง โดย ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในระยะเวลาตั้งแต่ ปี 2544-2549 ขณะที่การเลือกตั้งในปี 2548 พรรคไทยรักไทยได้รับคะแนนเสียงอย่างล้นหลามโดยได้คะแนนเสียงเกินครึ่งหนึ่งของสภาผู้แทนราษฎร โดยได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด จำนวน 376 คน คิดเป็น 75% ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 500 คน สมัยต่อมาในการเลือกตั้งในปี 2550 ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการรัฐประหารรัฐบาลของ ดร. ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 พรรคพลังประชาชนที่เกิดขึ้นภายหลังการยุบพรรคไทยรักไทยก็ชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลายเช่นกันในการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 โดยได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน 233 คน คิดเป็น 48% ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 480 คน และหัวหน้าพรรคพลังประชาชนคือ นายสมัคร สุนทรเวช ได้รับการออกเสียงให้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีในท้ายที่สุด ต่อมา ในวันที่ 19 กันยายน 2551 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งตัดสินให้ นายกรัฐมนตรี นายสมัคร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เนื่องจากกรณีการจัดรายการโทรทัศน์ชิมไปบ่นไป และ ยกโขยงหกโมงเช้า ส่งผลให้นายสมัคร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งทันที ต่อมา พรรคพลังประชาชน ถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินให้ยุบพรรคการเมืองในวันที่ 2 ธันวาคม 2551 (Sripokangkul, 2015) โดยในระหว่างนั้น

ได้มีการจัดตั้ง พรรคเพื่อไทย ขึ้นมาในวันที่ 20 กันยายน 2551 นำโดย นายบัณจรงค์ศักดิ์ วงศ์รัตนวรรณ เป็นหัวหน้าพรรคเพื่อไทยในขณะนั้น เพื่อรองรับ ส.ส.เดิมของพรรคพลังประชาชนเดิมในเข้าร่วมกับพรรคเพื่อไทยในการทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติต่อไป โดยทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลนายกรัฐมนตรีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

ในปี 2554 ได้มีการจัดการเลือกตั้งขึ้น โดยพรรคเพื่อไทย ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งหมด 265 คน คิดเป็น 53% ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 500 คน โดยชื่อของผู้ทำชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตัวแทนจากพรรคเพื่อไทยในขณะนั้น คือ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และได้ถูกรับเลือกจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีทั้งหมดจำนวน 2 ปี 275 วัน ในวันที่ 9 ธันวาคม 2556 นายกรัฐมนตรี ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้ประกาศยุบสภา และ พ้นจากการเป็นนายกรัฐมนตรีในวันที่ 7 พฤษภาคม 2557 จนกระทั่งได้เกิดการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 จากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ นำโดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งเขาเองได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีในเวลาต่อมา สำหรับการเลือกตั้งปี 2562 ถือว่าเป็นการเลือกตั้งที่ถูกเลื่อนบ่อยที่สุด โดยมีการกล่าวจะจัดเลือกตั้งโดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในปี 2558, 2559, 2561 และได้จัดในที่สุดที่ปี 2562 (Kongkirati & Kanchoochat, 2018) โดยพรรคเพื่อไทย ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 136 คน คิดเป็น 27% ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 500 คน ซึ่งลดลงจากการเลือกตั้งที่แล้วทั้งหมดจำนวน 129 คน โดยมีผู้ชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คือ คุณหญิงสุรดาตน์ เกตุราพันธ์ ขณะที่พรรคเพื่อไทยได้ ส.ส.ในจังหวัดขอนแก่นทั้งหมด 8 คน ซึ่งลดลงจากการเลือกตั้งครั้งก่อนจำนวน 2 คน

ในส่วนของพรรคอนาคตใหม่นั้น ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2561 และได้รับการอนุมัติโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เป็นพรรคการเมือง ในวันที่ 3 ตุลาคม 2561 โดยมีหัวหน้าพรรคคือ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ อดีตรองประธานบริหารบริษัทไทยซัมมิท และ ปิยบุตร แสงกนกกุล นักวิชาการและอดีตอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พรรคมีแนวทางและนโยบายหัวก้าวหน้า ประกาศจุดยืนในการต่อต้านระบอบรัฐประหาร และเน้นย้ำถึงความเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการวิจารณ์ในด้านของความเหลื่อมล้ำ ไปจนถึง การสนับสนุนความหลากหลายสำหรับเพศทางเลือก และยังเป็นพรรคการเมืองพรรคแรก ที่มีการเสนอนโยบายยกเลิกการเกณฑ์ทหาร ลดกำลังนายพล และ รายจ่ายที่ไม่จำเป็น เพื่อนำเงินเหล่านั้นไปบริหารประเทศในส่วนอื่น ๆ ผลที่ตามมา ทำให้พรรคอนาคตใหม่เป็นที่ถูกใจสำหรับกลุ่มวัยรุ่นไปจนถึงกลุ่มวัยกลางคนที่ต้องการสิ่งที่แปลกใหม่

อย่างไรก็ดี เนื่องด้วยพรรคอนาคตใหม่มีอายุของพรรคการเมืองไม่ถึงหนึ่งปี นับจนถึงวันเลือกตั้ง จึงถือว่าเป็นจุดด้อยของพรรค ที่เป็นพรรคการเมืองหน้าใหม่ คนส่วนมากจะไม่ค่อยรู้จักในช่วงแรก โดยเฉพาะชาวบ้านที่อยู่ตามพื้นที่ชนบท แต่ด้วยจุดยืนที่คล้ายกับพรรคเพื่อไทย คือ เป็นพรรคฝ่ายประชาธิปไตย จึงทำให้เริ่มเป็นที่รู้จักในช่วงก่อนเริ่มการเลือกตั้ง หลังแถลงนโยบายของพรรค มีหลายนโยบายที่ได้รับความสนใจ อาทิ นโยบายการกระจายอำนาจคืนสู่ท้องถิ่น ยุติระบบราชการรวมศูนย์ แบ่งสัดส่วนภาษีให้เป็นอัตราส่วน 50/50 ระหว่างส่วนกลางและท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นได้บริหารงบประมาณของตนเองในการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ๆ โดยหลังการเลือกตั้งปี 62 ในวันที่ 24 มีนาคม 2562 พรรคอนาคตใหม่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 81 คน คิดเป็น 17% ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 500 คน โดยได้ ส.ส.ในจังหวัดขอนแก่นจำนวน 1 คน คือ นายฐิตินันท์ แสงนาค เขต 1 จังหวัดขอนแก่น และเป็น ส.ส. เขตคนเดียวยของภาคอีสาน ซึ่งถือว่าเป็นปรากฏการณ์ที่น่าจับตามอง เพราะเป็นผู้สมัครที่ไม่มีชื่อเสียง

มาก่อน นอกจากนี้ การกำเนิดขึ้นของพรรคอนาคตใหม่ได้มีผลกระทบโดยตรงต่อคะแนนพรรคเพื่อไทย ซึ่งทำให้จำนวน ส.ส. ของพรรคเพื่อไทยลดลงจากการเลือกตั้งในอดีต และยังมี การแบ่งคะแนนนิยมของพรรคเพื่อไทยมา ให้พรรคอนาคตใหม่จำนวนหนึ่ง ทำให้ ส.ส.พรรคเพื่อไทย ไม่ชนะแบบคะแนนท่วมท้นเหมือนสมัยก่อน ดังนั้น บทความ นี้ จะพิจารณา การกำเนิดของพรรคอนาคตใหม่ที่มีผลกระทบต่อพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งปีพุทธศักราช 2562 โดยศึกษาที่จังหวัดขอนแก่นเป็นหลัก

วัตถุประสงค์

เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงความนิยมพรรคการเมืองของประชากรจังหวัดขอนแก่น เปรียบเทียบ และวิเคราะห์ผลคะแนนการเลือกตั้งของทั้งสองพรรคการเมือง และเพื่อให้เห็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงของความนิยม และข้อจำกัดที่ทำให้คะแนนเสียงของพรรคเพื่อไทยลดลง

วิธีดำเนินงาน

อาศัยวิธีศึกษาวิเคราะห์เชิงเอกสาร (Documentary Research Method) โดยศึกษาข้อมูลจากผลการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2548, 2550, 2554 และ 2562 เป็นการนำผลคะแนนการเลือกตั้งมาเปรียบเทียบระหว่าง พรรคเพื่อไทย และ พรรคอนาคตใหม่ โดยได้จัดทำเป็นตารางเปรียบเทียบผลคะแนนเลือกตั้ง

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดว่าด้วยความนิยมของพรรคการเมืองนั้น Samudavanija (1981) ได้กล่าวถึงความนิยมพรรคการเมืองว่าปัจจัยนั้นมีอยู่หลายประการ ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือ ขนาดของพรรคการเมือง จำนวนประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงเลือก ลักษณะของการแบ่งเขตเลือกตั้ง ลักษณะชื่อเสียงและความเชื่อที่มีต่อผู้สมัครและระบบการเลือกตั้งซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับความนิยมของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งนั้น ๆ ในส่วนของการหาเสียงเลือกตั้งนั้น หลายพรรคการเมืองได้นำแนวคิดทางการตลาดมาประยุกต์ใช้ในการหาเสียง เรียกว่า “แนวคิดการตลาดทางการเมือง” (Political Marketing) โดย Newman (1994) เป็นผู้ที่ใช้แนวคิดทางการตลาด มาอธิบายในทางการเมือง โดยให้แนวคิดว่าการตลาดทางการเมืองนั้น คือ การขายความเป็นตัวแทนของประชาชนจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง การขายนโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้วางใจและเชื่อมั่นในพรรคการเมืองนั้น ๆ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการตลาดทางการเมืองนั้น มีแนวคิดคล้ายกับการใช้ในการประกอบธุรกิจ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักในการทำให้พรรคการเมืองประสบความสำเร็จในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การจำแนกส่วนทางการตลาดกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การวางตำแหน่งของตัวผู้สมัครรับการเลือกตั้ง หรือ พรรคการเมือง และ กลยุทธ์การตลาดทางการเมือง จากแนวคิดเครื่องมือที่ใช้ในการตลาดทางการเมืองในข้อความข้างต้นนั้น สามารถนำมาจำแนกในส่วนของกลยุทธ์การตลาดทางการเมืองได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ทางการเมือง (Product) ได้แก่ ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และ นโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้ในการหาเสียง
2. การตลาดแบบผลักดัน (Push Marketing) คือช่องทางที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและผู้สมัครลงรับการเลือกตั้งโดยตรง โดยไม่ผ่านการใช้ช่องทางสื่อใดๆ ซึ่งส่วนมากเป็นเครือข่ายของพรรคถึงในระดับรากหญ้า

ได้แก่ อาสาสมัคร สมาชิกพรรค สาขาพรรค เป็นต้น โดยเป็นการติดต่อสื่อสารกันโดยตรง เช่น การใช้โทรศัพท์ สารของพรรค จดหมายตรง การเคาะประตูบ้าน และการปราศรัย เป็นต้น

3. การตลาดแบบจูงใจ (Pull Marketing) คือช่องทางการรณรงค์หาเสียงผ่านการใช้สื่อมวลชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สามารถเข้าถึงคนได้จำนวนมาก เป็นการรณรงค์หาเสียงที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงมวลชนสูง ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ หรือ สื่ออินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

4. การหยั่งเสียง (Polling) คือการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน โดยการหยั่งเสียงทั่วไปนั้น มี 2 ลักษณะ ได้แก่

4.1 การสำรวจปัญหาเพื่อจัดทำนโยบาย คือ การหยั่งเสียงเพื่อค้นหาความต้องการของประชาชนในการทำนโยบาย เพื่อที่พรรคการเมืองจะได้นำความต้องการของประชาชนไปจัดทำเป็นนโยบายในการรณรงค์หาเสียง

4.2 การสำรวจคะแนนนิยมของพรรคและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง คือ การสำรวจความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อพรรคการเมืองและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ว่าจะมีแนวโน้มไปในทิศทางใด (Nantawaropas, 2011) นอกจากนี้ ในการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์การตลาดทางการเมืองนั้น จะต้องคำนึงถึงปัจจัย ที่มีผลกระทบต่อ การเลือกตั้ง โดย Newman ได้มีการจำแนกปัจจัยต่างๆออกเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี (Technology) คือ การเปลี่ยนแปลงของการใช้เทคโนโลยีต่างๆในทางการตลาดทางการเมือง เช่น โทรทัศน์ อีเมล โทรศัพท์ สื่อสังคมออนไลน์

2. ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างทางการเมือง (Structural Shifts) คือ การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางการเมือง ณ ขณะนั้น

3. ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงตัวแทนแห่งอำนาจ (The Power Brokers) ปัจจัยตัวแทนแห่งอำนาจนั้น ประกอบไปด้วย 7 ฝ่ายที่มีผลกระทบต่อ การเลือกตั้งในปัจจุบัน ประกอบไปด้วย ผู้สมัครรับเลือกตั้ง, ที่ปรึกษาด้านการเมือง, นักทำโพลสำรวจ, สื่อมีเดีย, คณะกรรมการรณรงค์หาเสียง, พรรคการเมือง และ ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง (Newman,; Nantawaropas, 2011)

อนึ่ง ก่อนที่จะกลับมาวิเคราะห์ในประเด็นการหาเสียงของพรรคอนาคตใหม่โดยอิงแนวคิดการตลาดทางการเมือง ควรทราบถึงคะแนนเสียงของพรรคอนาคตใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อพรรคเพื่อไทยในจังหวัดขอนแก่นในแต่ละเขต เป็นเบื้องต้นก่อน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเลือกตั้งเขต 1 ขอนแก่น

พรรคการเมือง	ปีเลือกตั้ง	คะแนนเสียง
พรรคไทยรักไทย	2548	49,360
พรรคพลังประชาชน	2550	345,713
พรรคเพื่อไทย	2554	53,579
พรรคเพื่อไทย	2562	29,396
พรรคอนาคตใหม่	2562	38,717
ส่วนต่างที่หายไปของพรรคเพื่อไทย ปี 2554 และ ปี 2562		24,183

จากตารางที่ 1 พบว่า พื้นที่เขต 1 จังหวัดขอนแก่น ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตปี 2548 พรรคไทยรักไทย สามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 49,360 คะแนน ต่อมาในปี 2550 ได้มีการแบ่งเขตเลือกตั้งให้เหลือจำนวน 4 เขตเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น ทำให้เขตหนึ่งเขต มีคะแนนรวมที่สูงเกินไปในการนำมาเปรียบเทียบ เนื่องจากเป็นการรวมกันของหลายเขตพื้นที่ ทางวิจัยจึงขอระบุเป็นตัวเลขในเนื้อหาเพื่อเป็นข้อมูลประกอบ โดยในปี 2550 เขต 1 พรรคพลังประชาชน สามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 345,713 คะแนน ได้ ส.ส.ทั้งหมดจำนวน 3 คน ต่อมาในปี 2554 พรรคเพื่อไทย ในเขต 1 มีพื้นที่เขตเลือกตั้งประกอบด้วยอำเภอเมืองขอนแก่น (เฉพาะตำบลในเมือง ตำบลเมืองเก่า ตำบลแดงใหญ่และตำบลบ้านเป็ด) ทำคะแนนได้ 53,579 คะแนน ซึ่งหากเปรียบเทียบกับปี 2548 นั้น จะมีคะแนนเพิ่มขึ้นมาจำนวน 4,219 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น และในปี 2562 ในเขต 1 มีพื้นที่เขตเลือกตั้งประกอบด้วย อำเภอเมืองขอนแก่น (เฉพาะตำบลในเมือง ตำบลเมืองเก่า และตำบลบ้านเป็ด) ซึ่งเป็นพื้นที่เดิมเหมือนกับการเลือกตั้งปี 2554 พรรคเพื่อไทยทำคะแนนได้ 29,396 คะแนน แพ้ให้กับพรรคอนาคตใหม่ซึ่งทำคะแนนได้ 38,717 คะแนน โดยหากเปรียบเทียบคะแนนของพรรคเพื่อไทยในปี 2562 กับ ปี 2554 จะพบว่า คะแนนส่วนต่างที่หายไปคือจำนวน 24,183 คะแนน นั้นแสดงให้เห็นว่า ความนิยมของประชากรผู้อยู่อาศัยในเขต 1 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจน

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเลือกตั้งเขต 2 ขอนแก่น

พรรคการเมือง	ปีเลือกตั้ง	คะแนนเสียง
พรรคไทยรักไทย	2548	74,042
พรรคพลังประชาชน	2550	383,534
พรรคเพื่อไทย	2554	60,465
พรรคเพื่อไทย	2562	34,115
พรรคอนาคตใหม่	2562	21,449
ส่วนต่างที่หายไปของพรรคเพื่อไทย ปี 2554 และ ปี 2562		26,350

จากตารางที่ 2 พบว่า พื้นที่เขต 2 จังหวัดขอนแก่น ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตปี 2548 พรรคไทยรักไทย สามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 74,042 คะแนน ต่อมาในปี 2550 พรรคพลังประชาชน สามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 383,534 คะแนน ได้ ส.ส.ทั้งหมดจำนวน 3 คน ต่อมาในปี 2554 เขต 2 มีพื้นที่เขตเลือกตั้งประกอบด้วย อำเภอซำสูงและอำเภอเมืองขอนแก่น (เฉพาะตำบลโคกสี ตำบลบึงเนียม ตำบลพระลับ ตำบลดอนหัน ตำบลท่าพระ ตำบลดอนช้าง ตำบลบ้านหว้า ตำบลบ้านทุ่ม ตำบลแดงใหญ่ ตำบลศิลา และตำบลหนองตุม) พรรคเพื่อไทย ทำคะแนนได้ 60,465 คะแนน ซึ่งหากเปรียบเทียบกับปี 2548 นั้น จะมีคะแนนลดลงจำนวน 13,577 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ได้รับความนิยมลดลงในเขต 2 และในปี 2562 เขต 2 มีพื้นที่เลือกตั้งเดียวกันกับการเลือกตั้งปี 2554 พรรคเพื่อไทย ทำคะแนนได้ 34,115 คะแนน ชนะพรรคอนาคตใหม่ซึ่งทำคะแนนได้ 21,449 คะแนน โดยหากเปรียบเทียบคะแนนของพรรคเพื่อไทยในปี 2562 กับ ปี 2554 จะพบว่า คะแนนลดลงจำนวน 26,350 คะแนน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเลือกตั้งเขต 3 ขอนแก่น

พรรคการเมือง	ปีเลือกตั้ง	คะแนนเสียง
พรรคไทยรักไทย	2548	49,406
พรรคพลังประชาชน	2550	335,240
พรรคเพื่อไทย	2554	66,204
พรรคเพื่อไทย	2562	34,676
พรรคอนาคตใหม่	2562	29,274
ส่วนต่างที่หายไปของพรรคเพื่อไทย ปี 2554 และ ปี 2562		31,528

จากตารางที่ 3 พบว่า พื้นที่เขต 3 จังหวัดขอนแก่น ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตปี 2548 พรรคไทยรักไทย สามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 49,406 คะแนน ต่อมาในปี 2550 พรรคพลังประชาชน สามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 335,240 คะแนน ได้ ส.ส.ทั้งหมดจำนวน 3 คน ต่อมาในปี 2554 เขต 3 มีพื้นที่เขตเลือกตั้งประกอบด้วย อำเภอ กระนวนและอำเภอน้ำพอง พรรคเพื่อไทย ทำคะแนนได้ 66,204 คะแนน ซึ่งหากเปรียบเทียบกับปี 2548 นั้น จะมีคะแนนเพิ่มขึ้นจำนวน 16,798 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในเขต 3 และในปี 2562 เขต 3 มีพื้นที่เลือกตั้งเดียวกันกับการเลือกตั้งปี 2554 พรรคเพื่อไทยทำคะแนนได้ 34,676 คะแนน ขณะที่พรรคอนาคตใหม่ ซึ่งทำคะแนนได้ 29,274 คะแนน โดยหากเปรียบเทียบคะแนนของพรรคเพื่อไทยในปี 2562 กับ ปี 2554 จะพบว่า คะแนนลดลงจำนวน 31,528 คะแนน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเลือกตั้งเขต 4 ขอนแก่น

พรรคการเมือง	ปีเลือกตั้ง	คะแนนเสียง
พรรคไทยรักไทย	2548	57,273
พรรคพลังประชาชน	2550	128,432
พรรคเพื่อไทย	2554	73,511
พรรคเพื่อไทย	2562	45,092
พรรคอนาคตใหม่	2562	30,603
ส่วนต่างที่หายไปของพรรคเพื่อไทย ปี 2554 และ ปี 2562		31,528

จากตารางที่ 4 พบว่า พื้นที่เขต 4 จังหวัดขอนแก่น ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตปี 2548 พรรคไทยรักไทย สามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 57,273 คะแนน ต่อมาในปี 2550 พรรคพลังประชาชน สามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 128,432 คะแนน ได้ ส.ส.ทั้งหมดจำนวน 2 คน ต่อมาในปี 2554 เขต 4 มีพื้นที่เขตเลือกตั้งประกอบด้วย อำเภอ เขาสนวนกวาง อำเภออุบลรัตน์ อำเภอบ้านฝาง และอำเภอเมืองขอนแก่น (เฉพาะตำบลสวาทสิทธิ์ ตำบลบ้านค้อ ตำบล สำราญ และตำบลโนนท่อน) พรรคเพื่อไทย ทำคะแนนได้ 73,511 คะแนน ซึ่งหากเปรียบเทียบกับปี 2548 นั้น จะมีคะแนนเพิ่มขึ้นจำนวน 16,236 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในเขต 4 และในปี 2562 เขต 4

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเลือกตั้งเขต 5 ขอนแก่น

พรรคการเมือง	ปีเลือกตั้ง	คะแนนเสียง
พรรคไทยรักไทย	2548	40,673
พรรคเพื่อไทย	2554	60,046
พรรคเพื่อไทย	2562	39,112
พรรคอนาคตใหม่	2562	9,574
ส่วนต่างที่หายไปของพรรคเพื่อไทย ปี 2554 และ ปี 2562		20,934

จากตารางที่ 5 พบว่า พื้นที่เขต 5 จังหวัดขอนแก่น ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตปี 2548 พรรคไทยรักไทยสามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 40,673 คะแนน ต่อมาในปี 2554 เขต 5 มีพื้นที่เขตเลือกตั้งประกอบด้วย อำเภอภูเวียง อำเภอนองนาคำ อำเภอเวียงเก่า และอำเภอสีชมพู (ยกเว้นตำบลนาจาน ตำบลซำยาง ตำบลภูห่าน และตำบลหนองแดง) พรรคเพื่อไทย ทำคะแนนได้ 60,046 คะแนน ซึ่งหากเปรียบเทียบกับปี 2548 นั้น จะมีคะแนนเพิ่มขึ้นจำนวน 19,373 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในเขต 5 และในปี 2562 เขต 5 มีพื้นที่เลือกตั้งเดียวกันกับการเลือกตั้งปี 2554 พรรคเพื่อไทยทำคะแนนได้ 39,112 คะแนน ขณะที่พรรคอนาคตใหม่ซึ่งทำคะแนนได้ 9,574 คะแนน โดยหากเปรียบเทียบคะแนนของพรรคเพื่อไทยในปี 2562 กับ ปี 2554 จะพบว่า คะแนนลดลงคือจำนวน 20,934 คะแนน

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเลือกตั้งเขต 6 ขอนแก่น

พรรคการเมือง	ปีเลือกตั้ง	คะแนนเสียง
พรรคไทยรักไทย	2548	46,959
พรรคเพื่อไทย	2554	51,416
พรรคเพื่อไทย	2562	32,751
พรรคอนาคตใหม่	2562	13,377
ส่วนต่างที่หายไปของพรรคเพื่อไทย ปี 2554 และ ปี 2562		18,665

จากตารางที่ 6 พบว่า พื้นที่เขต 6 จังหวัดขอนแก่น ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตปี 2548 พรรคไทยรักไทยสามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 46,959 คะแนน ต่อมาในปี 2554 เขต 6 มีพื้นที่เขตเลือกตั้งประกอบด้วย อำเภอภูพาน อำเภอชุมแพ และอำเภอสีชมพู (เฉพาะตำบลนาจาน ตำบลซำยาง ตำบลภูห่าน และตำบลหนองแดง) พรรคเพื่อไทย ทำคะแนนได้ 51,416 คะแนน ซึ่งหากเปรียบเทียบกับปี 2548 นั้น จะมีคะแนนเพิ่มขึ้นจำนวน 4,457 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในเขต 6 และในปี 2562 เขต 6 มีพื้นที่เลือกตั้งเดียวกันกับการเลือกตั้งปี 2554 พรรคเพื่อไทยทำคะแนนได้ 32,751 คะแนน ขณะที่พรรคอนาคตใหม่ซึ่งทำคะแนนได้ 13,377 คะแนน โดยหากเปรียบเทียบคะแนนของพรรคเพื่อไทยในปี 2562 กับ ปี 2554 จะพบว่า คะแนนลดลงจำนวน 18,665 คะแนน

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเลือกตั้งเขต 7 ขอนแก่น

พรรคการเมือง	ปีเลือกตั้ง	คะแนนเสียง
พรรคไทยรักไทย	2548	42,514
พรรคเพื่อไทย	2554	50,854
พรรคเพื่อไทย	2562	29,710
พรรคอนาคตใหม่	2562	12,414
ส่วนต่างที่หายไปของพรรคเพื่อไทย ปี 2554 และ ปี 2562		21,144

จากตารางที่ 7 พบว่า พื้นที่เขต 7 จังหวัดขอนแก่น ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตปี 2548 พรรคไทยรักไทยสามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 42,514 คะแนน ต่อมาในปี 2554 เขต 7 มีพื้นที่เขตเลือกตั้งประกอบด้วย อำเภอหนองเรือและอำเภอมัญจาคีรี พรรคเพื่อไทย ทำคะแนนได้ 50,854 คะแนน ซึ่งหากเปรียบเทียบกับปี 2548 นั้น จะมีคะแนนเพิ่มขึ้นจำนวน 8,340 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในเขต 7 และในปี 2562 เขต 6 มีพื้นที่เลือกตั้งเดียวกันกับการเลือกตั้งปี 2554 พรรคเพื่อไทยทำคะแนนได้ 29,710 คะแนน ขณะที่พรรคอนาคตใหม่ซึ่งทำคะแนนได้ 12,414 คะแนน โดยหากเปรียบเทียบคะแนนของพรรคเพื่อไทยในปี 2562 กับ ปี 2554 จะพบว่าคะแนนลดลงจำนวน 21,144 คะแนน

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเลือกตั้งเขต 8 ขอนแก่น

พรรคการเมือง	ปีเลือกตั้ง	คะแนนเสียง
พรรคไทยรักไทย	2548	52,701
พรรคเพื่อไทย	2554	77,472
พรรคเพื่อไทย	2562	53,205
พรรคอนาคตใหม่	2562	12,266
ส่วนต่างที่หายไปของพรรคเพื่อไทย ปี 2554 และ ปี 2562		24,267

จากตารางที่ 8 พบว่า พื้นที่เขต 8 จังหวัดขอนแก่น ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตปี 2548 พรรคไทยรักไทยสามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 52,701 คะแนน ต่อมาในปี 2554 เขต 8 มีพื้นที่เขตเลือกตั้งประกอบด้วย อำเภอโคกโพธิ์ไชย อำเภอแวงใหญ่ อำเภอแวงน้อย และอำเภอพล พรรคเพื่อไทย ทำคะแนนได้ 77,472 คะแนน ซึ่งหากเปรียบเทียบกับปี 2548 นั้น จะมีคะแนนเพิ่มขึ้นจำนวน 24,771 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในเขต 8 และในปี 2562 เขต 8 มีพื้นที่เลือกตั้งเดียวกันกับการเลือกตั้งปี 2554 พรรคเพื่อไทยทำคะแนนได้ 53,205 คะแนน ขณะที่พรรคอนาคตใหม่ซึ่งทำคะแนนได้ 12,266 คะแนน โดยหากเปรียบเทียบคะแนนของพรรคเพื่อไทยในปี 2562 กับ ปี 2554 จะพบว่า คะแนนลดลงจำนวน 24,267 คะแนน

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเลือกตั้งเขต 9 ขอนแก่น

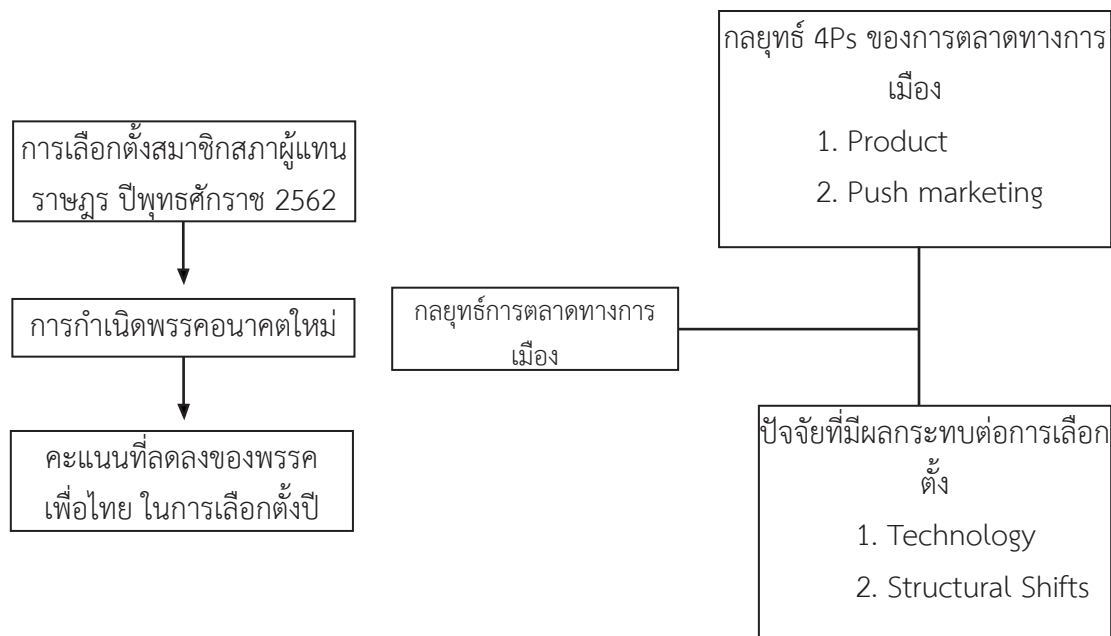
พรรคการเมือง	ปีเลือกตั้ง	คะแนนเสียง
พรรคไทยรักไทย	2548	44,107
พรรคเพื่อไทย	2554	74,220
พรรคเพื่อไทย	2562	30,113
พรรคอนาคตใหม่	2562	8,633
ส่วนต่างที่หายไปของพรรคเพื่อไทย ปี 2554 และ ปี 2562		22,377

จากตารางที่ 9 พบว่า พื้นที่เขต 9 จังหวัดขอนแก่น ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตปี 2548 พรรคไทยรักไทย สามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 44,107 คะแนน ต่อมาในปี 2554 เขต 9 มีพื้นที่เขตเลือกตั้งประกอบด้วย อำเภอชนบท อำเภอโนนศิลา อำเภอหนองสองห้อง และอำเภอเปือยน้อย พรรคเพื่อไทย ทำคะแนนได้ 74,220 คะแนน ซึ่งหากเปรียบเทียบกับปี 2548 นั้น จะมีคะแนนเพิ่มขึ้นจำนวน 30,113 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในเขต 9 และในปี 2562 เขต 9 มีพื้นที่เลือกตั้งเดียวกันกับการเลือกตั้งปี 2554 พรรคเพื่อไทยทำคะแนนได้ 51,843 คะแนน ขณะที่พรรคอนาคตใหม่ซึ่งทำคะแนนได้ 8,633 คะแนน โดยหากเปรียบเทียบคะแนนของพรรคเพื่อไทยในปี 2562 กับ ปี 2554 จะพบว่า คะแนนลดลงจำนวน 22,377 คะแนน

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเลือกตั้งเขต 10 ขอนแก่น

พรรคการเมือง	ปีเลือกตั้ง	คะแนนเสียง
พรรคไทยรักไทย	2548	53,920
พรรคเพื่อไทย	2554	51,372
พรรคเพื่อไทย	2562	30,111
พรรคอนาคตใหม่	2562	9,588
ส่วนต่างที่หายไปของพรรคเพื่อไทย ปี 2554 และ ปี 2562		21,261

จากตารางที่ 10 พบว่า พื้นที่เขต 10 จังหวัดขอนแก่น ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตปี 2548 พรรคไทยรักไทย สามารถทำคะแนนได้ทั้งหมด 53,920 คะแนน ต่อมาในปี 2554 เขต 10 มีพื้นที่เขตเลือกตั้งประกอบด้วย อำเภอบ้านไผ่ อำเภอบ้านแฮด และอำเภอพระยืน พรรคเพื่อไทย ทำคะแนนได้ 51,372 คะแนน ซึ่งหากเปรียบเทียบกับปี 2548 นั้น มีคะแนนลดลงจำนวน 2,548 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้รับความนิยมลดลงในเขต 10 และในปี 2562 เขต 10 มีพื้นที่เลือกตั้งเดียวกันกับการเลือกตั้งปี 2554 พรรคเพื่อไทยทำคะแนนได้ 30,111 คะแนน ขณะที่พรรคอนาคตใหม่ซึ่งทำคะแนนได้ 9,588 คะแนน โดยหากเปรียบเทียบคะแนนของพรรคเพื่อไทยในปี 2562 กับ ปี 2554 จะพบว่า คะแนนลดลงจำนวน 21,261 คะแนน

ประเด็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวได้เลยว่า แม้บทความนี้จะไม่พิจารณาถึงตัวแปรของคะแนนของพรรคพลังประชาชน และพรรคอื่น ๆ เนื่องจาก จากตัวเลขข้างต้นจะพบว่า แทบเป็นไปไม่ได้เลยที่ผู้เลือกตั้งพรรคฝ่ายประชาธิปไตยจะเทคะแนนไปยังพรรคที่สนับสนุนการคงอยู่ของ คสช. แต่ประเด็นหลักคือ ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ที่ให้ประชาชนเลือกได้ด้วยบัตรใบเดียว ประกอบกับการนับคะแนนใหม่แบบจัดสรรปันส่วน จึงทำให้เกิดพรรคจำนวนขึ้นเป็นจำนวนมาก กระนั้นก็ดี จากคะแนนข้างต้นพบว่า สัดส่วนที่หายไปจากคะแนนของพรรคเพื่อไทย (ไม่รวมถึงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก) กลับกลายเป็นคะแนนของพรรคอนาคตใหม่จำนวนมาก ด้วยบทบาทของการเป็นพรรคการเมืองฝ่ายประชาธิปไตยที่เหมือนกันระหว่างพรรคเพื่อไทยและพรรคอนาคตใหม่ ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องเลือกพรรคการเมืองเดียวที่ตนเองชื่นชอบ

ในแง่นี้ ผู้วิจัยจะนำกลยุทธ์การตลาดทางการเมือง และการใช้ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์การตลาดของ Newman (1994) มาใช้ในการอธิบายและสรุปผลวิจัยถึงคะแนนที่สูงเป็นปรากฏการณ์ของพรรคอนาคตใหม่ เราสามารถเริ่มจากเปรียบเทียบกับ 4Ps ของกลยุทธ์การตลาดทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย Product, Push Marketing, Pull Marketing และ Polling เริ่มจาก P ที่หนึ่ง คือ Product หรือ ผลิตภัณฑ์ทางการเมือง ซึ่งผลิตภัณฑ์ทางการเมือง ณ ที่นี้ คือ ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งและนโยบายของพรรคการเมือง การใช้กลยุทธ์ผู้สมัคร ส.ส. หน้าใหม่ทั้งหมดของพรรคอนาคตใหม่ หมายความว่า ผู้สมัคร ส.ส.ของพรรคอนาคตใหม่ทุกคน คือผู้ที่ไม่เคยลงสมัครรับเลือกตั้งมาก่อน หากเปรียบกับพรรคเพื่อไทย นี่อาจจะเป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของพรรคอนาคตใหม่ คือ การที่พรรคอนาคตใหม่ส่งผู้สมัคร ส.ส. ที่ไม่เคยลงสมัครการเมือง นั้นเท่ากับการที่พรรคอนาคตใหม่ต้องเริ่มสร้างฐานเสียงในพื้นที่นั้น ๆ จากศูนย์ ต่างจากพรรคเพื่อไทยที่มีฐานเสียงเดิมอยู่แล้ว แต่มีความแตกต่างกันตรงที่ว่า ผู้สมัคร ส.ส. หน้าใหม่นั้น จะเป็นบุคคลที่ไม่เคยมีประวัติในพื้นที่มาก่อน ไม่ว่าจะด้านที่ดีหรือไม่ดี แต่ในทางกลับกันของผู้สมัครของพรรคเพื่อไทยนั้น เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในพื้นที่มาอย่างยาวนาน ซึ่งอาจจะมีในด้านที่ดีและไม่ดี ทำให้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลคะแนนเลือกตั้งในครั้งนี้ ส่วน P ตัวที่สอง คือ Push Marketing หรือ การตลาดแบบผลักดัน พรรคเพื่อไทยนั้น ใช้กลยุทธ์ฐานเสียงตามระดับหมู่บ้าน ใช้แกนนำหมู่บ้านในการช่วยหาเสียง และรวมผู้คนในหมู่บ้านนั้น ๆ ในการปราศรัย และ

การติดตั้งป้ายหาเสียงรายหมู่บ้าน ส่วนพรรคอนาคตใหม่นั้น เน้นให้ผู้สมัครเดินหาเสียงแบบเคาะประตูบ้าน เนื่องจากเป็นพรรคใหม่ และผู้สมัครหน้าใหม่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเดินเข้าหาผู้คน แนะนำตัว แนะนำพรรค ให้ได้มากที่สุด นั่นจึงทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคอนาคตใหม่ มีความใกล้ชิดกับผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง และด้วยจำนวนป้ายที่มีน้อยกว่าพรรคเพื่อไทย ยิ่งทำให้ผู้สมัครพรรคอนาคตใหม่ ต้องลงพื้นที่อย่างหนักหน่วงมากกว่าพรรคเพื่อไทย ส่วน P ตัวที่ 3 คือ Pull Marketing หรือ การตลาดแบบจูงใจ ซึ่งในข้อนี้ถือว่า พรรคอนาคตใหม่ได้เปรียบพรรคเพื่อไทย คือ มีการตั้งเป้าหมายในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการหาเสียงอย่างชัดเจน ซึ่งถือว่าเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพมากในสมัยนี้ คนส่วนมากสามารถเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ ไม่เว้นแม้แต่ผู้คนระดับรากหญ้า อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ หรือ การตีเบตของตัวแทนแต่ละพรรคการเมือง ในโทรทัศน์ และ สื่อสังคมออนไลน์ ก็สามารถสร้างกระแสให้กับพรรคอนาคตใหม่ได้อย่างมากเช่นกัน และ P ตัวสุดท้าย คือ Polling หรือ การทำผลสำรวจ ในส่วนนี้ จะอ้างอิงถึงนโยบายของพรรคการเมืองนั้น ๆ ที่สร้างนโยบายจากผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน หรือ การกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยพรรคเพื่อไทย มีนโยบายที่ครอบคลุมทุกด้าน แต่ไม่มีการระบุรายละเอียดเชิงลึก ถึงตัวเลขในการดำเนินการนโยบายนั้น ๆ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับนโยบายของพรรคอนาคตใหม่ ที่มีการกำหนดงบประมาณในการดำเนินการนโยบายอย่างชัดเจน และระบุถึงระยะเวลาที่สามารถดำเนินการนโยบายนั้นๆ ทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบในส่วนของความละเอียดด้านนโยบาย

ลำดับต่อมาคือ การเปรียบเทียบจากการคัดแยกปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ทางการตลาดการเมืองของ Newman (1994) ปัจจัยข้อที่หนึ่ง คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี (Technology) การตลาดของพรรคอนาคตใหม่ ที่ตั้งใจใช้โซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์ถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยตรง อาทิเช่น สื่อ Facebook และ Twitter ซึ่งเป็นสื่อโซเชียลมีเดียที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย ยกตัวอย่างเช่น การติด #ฟ้ารักพ่อ ใน Twitter ที่ทำให้ผู้คนรู้จัก ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่มากขึ้น โดยข้อมูลในปี 2018 ประเทศไทยมียอดผู้ใช้ Facebook ทั้งหมด 52 ล้านคน เป็นอันดับที่ 8 ของโลก ในขณะเดียวกัน ข้อมูลในปี 2018 ประชากรไทยทั้งหมด มี 66 ล้านคน นั้นหมายความว่า ในประเทศไทย มีผู้ใช้ Facebook ทั้งหมด 79% ของประชากรไทย (Waroonkupt, 2018) การที่พรรคอนาคตใหม่สามารถประสบความสำเร็จในด้านการใช้สื่อ Facebook ในการประชาสัมพันธ์และหาเสียงนั้น ถือว่าเป็นการสร้างปรากฏการณ์ใหม่ในสนามการเมืองและการเลือกตั้ง การเข้าถึงผู้คนโดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปที่พื้นที่ประเทศไทยในทุก ๆ เดือน แต่เป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างเนื้อหาหรือข่าวให้ผู้คนสนใจและเพื่อสื่อถึงผู้คนอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่พรรคเพื่อไทยเคยใช้กลยุทธ์นี้ จากการศึกษา ความล้มเหลวของพรรคเพื่อไทยในการใช้การตลาดทางการเมืองในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไปปี 2554 ในกรุงเทพมหานครของ Srichamni (2014) พบว่า การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก โดยพรรคเพื่อไทยมีข้อบกพร่องในช่องทางการหาเสียงผ่านสื่อเฟซบุ๊กที่ไม่เป็นที่นิยมเมื่อเทียบกับพรรคประชาธิปัตย์หรือเฟซบุ๊กของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในปี 2554 แม้หลังการเลือกตั้งปี 2562 พรรคเพื่อไทยมีการปรับกระบวนการกลยุทธ์การใช้โซเชียลมีเดีย นั้นแสดงให้เห็นถึงการปรับกลยุทธ์หลังการเลือกตั้ง ทำให้การเข้าถึงผู้คนได้น้อยกว่าพรรคอนาคตใหม่ ที่เลือกใช้กลยุทธ์นี้ตั้งแต่ก่อน ระหว่างจนถึงหลังเลือกตั้ง ส่วนปัจจัยที่สองที่ Newman (1994) เสนอ คือ ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างทางการเมือง (Structural Shifts) หลังการรัฐประหารปี 2557 โดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ประเทศไทยถูกปกครองโดยระบอบเผด็จการ ทำให้การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้ขยายระยะเวลายืดยาวจากการเลื่อนเลือกตั้งของ พลเอกประยุทธ์ ซึ่งทำให้การเคลื่อนไหวของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ หรือ กลุ่มคนเสื้อแดง ได้ลดน้อยจนถึงขั้นไม่

สามารถเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ เนื่องจากการปกครองประเทศโดยรัฐบาลเผด็จการ ซึ่งกลุ่มคนเสื้อแดงนั้น เป็นกลุ่มที่สนับสนุนพรรคเพื่อไทยมาแต่เดิม ทำให้การหยุดเคลื่อนไหวส่งผลกระทบต่อพรรคเพื่อไทย และเมื่อมีการเลือกตั้งปี 2562 ได้มีพรรคการเมืองที่ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยใหม่เกิดขึ้นมากมาย ทำให้ผู้คนที่สนับสนุนพรรคเพื่อไทยบางส่วน เปลี่ยนใจสนับสนุนพรรคอื่นๆ หนึ่งในนั้นคือพรรคอนาคตใหม่ที่มีจุดยืนคือการต่อต้านเผด็จการ และปัจจัยประการสุดท้ายคือ ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางด้านตัวแทนแห่งอำนาจ (The Power brokers) ในการเลือกตั้งปี 2554 พรรคเพื่อไทยได้ชูนโยบาย โดยเน้นการชูนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในการหาเสียง แต่ไม่ได้มีการยึดโยงอย่างชัดถึงจุดยืนเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยเน้นการขายผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทำให้จุดยืนของพรรคเพื่อไทยนั้น ไม่ทำให้คนบางส่วนมั่นใจเมื่อเทียบกับพรรคอนาคตใหม่ ที่ใช้จุดยืนของพรรคในการต่อต้านรัฐประหาร ไม่ต้องการการสืบทอดอำนาจของเผด็จการในการหาเสียง ทำให้เป็นจุดสนใจสำหรับผู้คนทั่วไปมากกว่าพรรคเพื่อไทย

จากปัจจัยต่างๆที่กล่าวมาข้างต้น และตารางคะแนนเลือกตั้งทั้ง 10 เขต ปี 2562 ของจังหวัดขอนแก่น ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของฐานเสียงของพรรคเพื่อไทย ที่มีความนิยมลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด โดยในเขต 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 แสดงให้เห็นว่าในปี 2548 ถึง 2554 พรรคเพื่อไทยได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น แต่ในปีการเลือกตั้ง 2562 คะแนนกลับลดลงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องด้วยตัวเลือกทางพรรคการเมืองฝ่ายประชาธิปไตยที่เพิ่มมากขึ้น การใช้กลยุทธ์เข้าหาผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งผ่านโซเชียลมีเดียที่ยังไม่ทั่วถึง จากการศึกษา ความนิยมของคนอีสานที่มีต่อพรรคเพื่อไทย : ศึกษากรณี จังหวัดขอนแก่น โดย Ratchatranon and Akahat (2014) ถึงกระแสของพรรคเพื่อไทยนั้น ได้รับความนิยมลดน้อยลง พบว่า ปัจจัยด้านการแสดงบทบาทในฐานะแกนนำพรรคในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ปัจจัยจากตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคเพื่อไทยในพื้นที่ และ ปัจจัยด้านอิทธิพลส่วนตัวของ ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในพื้นที่ภาคอีสานมีความสัมพันธ์กับระดับความนิยมของคนอีสานที่มีต่อพรรคเพื่อไทย ซึ่งนำไปถึง การที่ผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งจะลงคะแนนให้พรรคเพื่อไทย คือ การมีอยู่ของ ดร.ทักษิณ ชินวัตร แต่ในการเลือกตั้งปี 2562 นั้น พรรคเพื่อไทยไม่สามารถชู ดร.ทักษิณ ชินวัตร เพื่อเรียกคะแนนนิยมได้ อีกทั้งปัจจัยที่มีลำดับต่ำสุด คือ การเลือกพรรคเพื่อไทย จากปัจจัยจากการยึดมั่นในอุดมการณ์ของพรรคการเมืองนั้น เป็นเพราะคนส่วนมากเลือกพรรคเพื่อไทยเพราะ ดร.ทักษิณ ชินวัตร มากกว่า การเลือกอุดมการณ์ของพรรคเพื่อไทย

สรุป

สรุปรวบยอดจากปัจจัยข้างต้นว่า การถือกำเนิดของพรรคอนาคตใหม่ได้สร้างความสั่นสะเทือนให้สังคมไทย นโยบายเด่นของพรรคอนาคตใหม่เป็นนโยบายหัวก้าวหน้าไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปกองทัพ ลดจำนวนนายพล ยกเลิกการเกณฑ์ทหาร จัดระบบการซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ให้มีความโปร่งใส การล้มล้างมรดกจากระบอบ คสช. ยุติระบบราชการรวมศูนย์ การกระจายอำนาจและงบประมาณสู่ท้องถิ่น เพิ่มเบี้ยรายได้ค่าครองชีพผู้สูงอายุให้เป็นเดือนละ 1,800 บาท ยกเลิกอำนาจทุนผูกขาด นโยบายเกษตรก้าวหน้า นโยบายการศึกษาสมัยใหม่ เพิ่มสิทธิลาคลอด ขยายสิทธิประกันสังคม เป็นต้น (Sripokangkul, 2019b) แต่ปัจจัยหลักที่ทำให้คนเลือกพรรคนี้น่าจะมีจุดยืนมุ่งมั่นต่อต้านการสืบทอดอำนาจของทหาร ส่งผลให้พรรคได้คะแนนไม่น้อยในจังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้ ผู้สนับสนุนหลักของพรรคอนาคตใหม่คือ เยาวชนคนรุ่นใหม่ คนในรุ่นนี้มีความทรงจำจากอดีตผ่านการรัฐประหารในปี 2549 และ ปี 2557 ถูกครอบงำให้อยู่ในกรอบภายใต้การครองอำนาจยาวนานของ คสช.กว่า 5 ปี และถูกปิดกั้นอุดมการณ์ในอนาคตผ่าน

กติกาทุกอย่างที่ คสช. วางไว้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 การแต่งตั้งคนใกล้ชิดไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ การให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับการแต่งตั้งจาก คสช. สามารถเลือกนายกรัฐมนตรีได้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ฯลฯ พรรคอนาคตใหม่อาศัยการสานสัมพันธ์กับคนเหล่านี้ผ่านสื่อออนไลน์อันเป็นช่องทางที่เข้าถึงง่ายและทรงพลานุภาพ ปัจจัยเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้พรรคอนาคตใหม่ได้คะแนนเป็นจำนวนมาก ในขณะเดียวกัน คะแนนดังกล่าวได้ไปบั่นทอนศักยภาพของพรรคเพื่อไทยเป็นจำนวนมากเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

บทความนี้ เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการศึกษา การเกิดขึ้นของพรรคการเมืองใหม่ และผลกระทบของพรรคการเมืองใหม่ต่อพรรคการเมืองต่างๆที่มีอยู่ ณ ปัจจุบัน และเหมาะสมสำหรับพรรคการเมืองที่ต้องการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นของพรรคอนาคตใหม่ต่อพรรคเพื่อไทยในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ในการเลือกตั้งปีพุทธศักราช 2562

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การทำวิจัยครั้งต่อไป บทความนี้สามารถนำไปใช้วิเคราะห์สำหรับกรณีศึกษาในเขตพื้นที่เลือกตั้งอื่นๆ สำหรับพรรคการเมืองที่ได้รับผลกระทบต่อการกำเนิดของพรรคอนาคตใหม่

Reference

- Kongkirati, P. & Kanchoochat, V. (2018). The Prayuth Regime: Embedded Military and Hierarchical Capitalism in Thailand. *TRaNS: Trans-Regional and -National Studies of Southeast Asia*, 6(2), 279–305.
- Nantawaropas, N. (2011). *Election Victory by Using Market Force*. Bangkok: Mass Media Publisher.
- Newman, B. (1994). *The Marketing of the President*. California: SAGE Publication Inc.
- Ratchatranon, W. & Akahat, N. (2014). The Popularity of the Northeastern People on the Pheu Thai Party: A Case Study of Khon Kaen. *Kasetsart University Political Science Review Journal*, 1(1), 75-100.
- Samudavanija, C. (1981). *Election, Political Party, Parliament and Thai Royal Army*. Bangkok: Bunnakij.
- Srichamni, P. (2014). *The Failure of Pheu Thai Party in Using Political Marketing During 2011 General Election Campaign in Bangkok*. Thesis Master of Arts. (Program in Politics and Government). Faculty of Political Science. Chulalongkorn University.
- Sripokangkul, S. (2015). Reconciliation as Free-Floating Signification: Reconciliation after

- 2014 Coup in Thailand. *Asia-Pacific Social Science Review*, 15(2), 108-132.
- Sripokangkul, S. (2019a). General Election in 2019: The Pheu Thai Party and Losing Seats in Khon Kaen. *Governance Journal*, 8(2), 285-316.
- Sripokangkul, S. (2019b). *Political Activity and Electoral Behavior in Thailand's General Election 2019: A Case Study of Khon Kaen Province*. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.
- Waroonkupt, S. (2018). Bangkokians Use Facebook the most in the World. *Ahead Asia*
Retrieved September 16, 2019, from <https://ahead.asia/2018/04/23/%E0%B8%B4bangkok-most-fb-user-city-2018/>